

N:o 82.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse af 1, 3, 8 och 52 §§ i förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften; gifven Stockholms slott den 5 mars 1909.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen dels antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse af 1, 3, 8 och 52 §§ i förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften dels ock med afseende å en sådan författning besluta, att de nya bestämmelserna om stämpelskyldighet för växlar skola träda i kraft den 1 januari 1910 samt att öfriga nya bestämmelser i författningen skola tillämpas från och med den dag, som af Kungl. Maj:t bestämmes.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Carl Swartz.

Förslag

till

Förordning

*om ändrad lydelse af 1, 3, 8 och 52 §§ i förordningen den
18 september 1908 angående stämpelafgiften.*

1 §.

I fråga om stämpel till expeditionerna hänföras statsmyndigheterna till följande afdelningar:

Tredje afdelningen:

Chefsämbeten och förvaltande myndigheter vid armén och marinen; öfverståhållarämbetets kansli; Kungl. Maj:ts befallningshafvande och till landsstaten hörande tjänstemän; chefer för väg- och vattenbyggnadsdistrikten; justerare; domkapitel och Stockholms stads konsistorium; landtmäterikontor; landtmätare.

Fjärde afdelningen:

Rikets hofrätter; krigsöfverdomstolar; fångvårdsstyrelsen; arméförvaltningen; marinförvaltningen; lotsstyrelsen; generalpoststyrelsen; medicinalstyrelsen; väg- och vattenbyggnadsstyrelsen; telegrafstyrelsen; järnvägsstyrelsen; riksförsäkringsanstalten; försäkringsinspektionen; vattenfallsstyrelsen; kammarkollegium; statskontoret; kommerskollegium; kammarrätten; generaltullstyrelsen; statistiska centralbyrån; öfverintendentsämbetet; patent- och registreringsverket; bankspektionen; kontroll- och justeringsstyrelsen; riksarkivet; öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk; landtmäteristyrelsen med generallandtmäterikontoret; domänstyrelsen; landtbruksstyrelsen.

---

3 §.

I afseende på expeditionernas förseende med stämpel gäller, med de här nedan i 7 § nämnda undantag, denna tariff:

	1		2		3		4		5	
	Afd.		Afd.		Afd.		Afd.		Afd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
<i>Bevis</i> — — — — —										
„ rörande tillstånd för utöfvande af tillverkning i skattefritt bryggeri					—	50				
„ som jämlikt förordningen om automobiltrafik meddelas angående igenkänningsmärke för automobil	10	—			10	—				

8 §.

Följande enskilda handlingar skola förses med stämpel på sätt här nedan stadgas.

C) Öfriga stämpelpliktiga enskilda handlingar:

Check; lika med *Skuldebref*.

Obligation, som utfärdas här i riket, skall af obligationsutgifvaren före utlämnandet förses med stämpel af 30 öre för belopp, ej öfverstigande 100 kronor, och därutöfver 30 öre för hvarje påbörjad hundratal kronor;

dock att frihet från sådan stämpel äger rum för svenska statens, Sveriges allmänna hypoteksbanks och Konungariket Sveriges stads-hypotekskassas obligationer.

Obligation, som utgifvits i utlandet, skall, innan den härstädes belånas, försäljes eller på hvad sätt det vara må öfverlåtes, förses med stämpel enligt nyssnämnda grund. Sådan obligation vare dock fri från stämpel, därest genom vederbörande magistrats påteckning å obligationen styrkes, att den blifvit för magistraten uppvisad före den 1 januari 1895.

Sökes på grund af obligation, för hvilken ofvanstående stämpelafgift icke skolat utgöras, hos offentlig myndighet betalning, skall obligationen förses med stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af det kapitalbelopp, för hvilket betalning sökes;

dock är obligation fri från sistnämnda stämpel, då på grund däraf fordran bevakas i konkurs.

Obligation, som utfärdas endast såsom ersättning för förkommen eller förstörd sådan handling eller i utbyte mot obligation eller obligationer af samma utgifvare och med samma räntefot, är fri från stämpel, därest den nya obligationen utfärdas å belopp, icke öfverstigande det, hvarå den förkomna, förstörda eller utbytta obligationen lydt, eller, om den nya obligationen skall ersätta flera äldre obligationer, dessas sammanlagda belopp samt den eller de äldre obligationerna varit försedda med stämpel i vederbörlig ordning eller icke skolat med stämpel beläggas. Obligation, som sålunda utfärdas utan att stämpelbeläggas enligt ofvan stadgade grunder, skall af obligationsutgifvaren förses med anteckning om orsaken därtill.

Därest för särskilda delar af skuldbelopp utfärdats löpande förskrifningar, hvilka uppenbarligen äro afsedda att utsläppas i den allmänna rörelsen, gälle angående dylik förskrifning, ändock att den ej betecknats som obligation, hvad i denna förordning är om obligation stadadt.

Se för öfrigt 19 och 20 §§.

Växel skall förses med stämpel enligt följande grunder:

a) Växel, som utfärdas inom riket och ställes att å inrikes ort betalas, skall, innan den öfverlåtes eller till betalning företes, beläggas med stämpel af 50 öre för hvarje påbörjad belopp af 1,000 kronor, hvarå växeln lyder;

dock att dylik växel å belopp, ej öfverstigande 100 kronor, är fri från stämpel, samt att sådan växel å belopp, som öfverstiger 100 kronor, men icke 300 kronor, skall förses med stämpel af 20

öre, och växel å belopp, som öfverstiger 300 kronor, men ej 500 kronor, med stämpel af 30 öre.

b) Växel, som utfärdas inom riket och ställes att å utrikes ort betalas eller som är utfärdad å utrikes ort, skall, då den utställas eller, om den utfärdats utom riket, innan den här i riket öfverlåtes eller till godkännande eller betalning företes, beläggas med stämpel af 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och därutöfver 50 öre för hvarje påbörjadt tusental kronor, hvarå den lyder.

Utom i fall, hvarom här ofvan under a) sägs, äger frihet från stämpel för växel rum i följande fall, nämligen

1) för växel, som är betalbar vid uppvisandet;

2) för postremissväxel;

3) för växel, som är dragen från utlandet på utlandet och endast är betalbar i utlandet; samt

4) för växel, som ställes att betalas till statsförvaltningen tillhörande allmänt verks eller styrelses order.

Är växel utfärdad i flera exemplar och har ett af dem blifvit med föreskrifven stämpel försedt, vare de öfriga från stämpel fria.

Sökes på grund af godkänd eller protesterad växel hos offentlig myndighet betalning, skall växeln förses med särskild stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af det kapitalbelopp, för hvilket betalning sökes;

dock är växel fri från sistnämnda stämpel, då på grund däraf fordran bevakas i konkurs.

Se för öfrigt 20 §.

---

52 §.

1. Den, som utgifver, öfverlåter eller till godkännande eller betalning företes växel eller annan handling, som enligt 8 § skall lika med växel stämpelbeläggas, utan att, där handlingen skolat förses med stämpel, fullgöra hvad honom i sådant afseende åligger, så ock den, som utgifver bevis om insättning å depositionsräkning hos bank eller bankir eller å kapitalräkning utan att därvid förse beviset med föreskrifven stämpel, böte tio gånger den felande stämpelns belopp; dock vare minsta bot fem kronor.

---

7. Där handling, i afseende å hvars stämpelbeläggning ansvar i 1, 2, 3 eller 5 mom. stadgas, icke blifvit af den, hvilken stämpelbeläggningen ålegat, försedd med behörig stämpel, vare äfven den, hvilken såsom bevis om förvärfvad rättighet mottager handlingen eller densamma för annans räkning försäljer, belånar eller till godkännande eller betalning företer utan att belägga den med felande stämpel, underkastad det för felaktig eller försummad stämpelbeläggning af handlingen stadgade ansvar.

---

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5
mars 1909.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anförde i underdånighet:

Vid underdånig föredragning den 12 nästlidne januari af de till statsregleringen för år 1910 hörande frågor hemställde jag, att till täckande af de för nämnda år beräknade statsutgifter, bland annat, en ökad stämpelbeskattning måtte anlitas; och föreslog jag i sådant afseende införande af en dylik beskattning i fråga om växlar. På grund häraf och af vissa andra anledningar har inom finansdepartementet

Växlestämpeln.

utarbetats förslag till ändringar i förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften.

Af dessa ändringar har allenast den, som afser stämpelplikten på växlar, någon egentlig finansiell betydelse. Innan jag närmare angifver, hvad det utarbetade förslaget i denna del innehåller, tillåter jag mig till en början att något redogöra för utvecklingen i vårt land af stämpelbeskattningen med afseende å växlar och dithörande värdepapper.

Historik.

Såsom jag vid förstnämnda tillfälle erinrade, är stämpelbeskattning af växlar icke främmande för lagstiftningen här i landet. Redan i 1870 års stämpelförordning återfinnes sålunda en stämpelskatt med afseende å prima-växel i utländsk myntsort, ehvad den vore ställd att betalas inom eller utom landet. Denna stämpelskatt utgick med ett belopp af en krona för hvarje sådan växel, oafsedt växelbeloppets storlek.

Nyssnämnda rubrik i stämpelförordningen erhöll år 1878 ändrad lydelse; och skulle enligt de nya bestämmelserna växlar äfvensom anvisningar eller s. k. mandats, vare sig dragna å utrikes ort eller ställda att å sådan ort betalas, förses, växel med stämpel af en krona samt anvisning eller mandat med stämpel af 50 öre.

Förslag om en utvidgad stämpelbeskattning å växlar framställdes därefter af Kungl. Maj:t vid 1883 års riksdag. Enligt detta förslag skulle *inrikes* växel beläggas med stämpel af 50 öre, när växeln lydde på mindre belopp än 1,000 kronor, och eljest med stämpel af en krona; och skulle frihet från stämpel äga rum för växel under 100 kronor, för växel ställd att vid uppvisandet betalas af medel, som hos bank eller bankir fördes i räkning för utställaren, samt för postremissväxel. *Utrikes* växel skulle enligt förslaget förses med stämpel af 50 öre, när växeln lydde å mindre belopp än 1,000 kronor, men eljest med stämpel af en krona.

Det af Kungl. Maj:t sålunda framlagda förslaget vann emellertid Riksdagens godkännande endast i fråga om *utrikes* växlar, och beträffande dessa med den modifikation, att stämpelfrihet medgafs för sådana växlar å mindre belopp än 100 kronor.

Hvad åter angick den föreslagna stämpeln å *inrikes* växlar blef, såsom redan antydts, denna af Riksdagen afslagen; och anförde Riksdagen därvid, att förslaget om nya eller förhöjda stämpelafgifter för bland annat växlar och andra därmed i afseende å stämpelbeläggningsen likställda handlingar framställdts hufvudsakligen med fäst afseende å ett till följd af den då ifrågasatta reformen i skattesystemet samt försvarsväsendets utsträckning möjligen förekommande behof af nya statsinkomster. Detta skäl för en ökad beskattning hade emellertid dåmera

bortfallit och en utsträckning af stämpelbeskattningen i den omfattning, som af Kungl. Maj:t förordats, syntes icke Riksdagen böra utan motsvarande behof ifrågasättas.

Frågan om stämpel å *inrikes* växlar återupptogs sedermera vid 1894 års Riksdag. I det förslag till ny förordning angående stämpelafgiften, som i proposition den 21 februari 1894 förelades Riksdagen, hade införts bestämmelser därom, att växel, såväl inrikes som utrikes, skulle förses med stämpel af 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och därutöfver 50 öre för hvarje påbörjad tusental kronor, hvarå växel lydde. Postremissväxel, växel ställd att vid uppvisandet betalas af medel, som hos bank eller bankir fördes i räkning för utställaren, äfvensom växel, dragen af bank eller bankir å utländsk ort samt betalbar endast i utlandet vid uppvisandet, skulle utan afseende å växelns belopp förses med stämpel af 10 öre. Frihet från stämpelbeläggning skulle äga rum för växel, dragen från utlandet på utlandet och endast betalbar i utlandet. I de fall, där stämpelplikt föreläge, skulle denna fullgöras, där växel utställdes, eller, om den utfärdats utom riket, innan växeln här i riket öfverlätes eller till godkännande och betalning företeddes.

Såsom skäl för införande af stämpelskatt å växlar framhöll vid tillstyrkandet af sagda proposition dåvarande chefen för finansdepartementet, utom behovet af ökade statsinkomster, att det rörliga kapitalet, som tillförde sin ägare större skatteförmåga än den, som medföljde inkomst af arbete, och därjämte till följd af sin natur lätt kunde undandraga sig den allmänna inkomstbeskattningen, borde träffas af en komplementär beskattning, då det öfverginge från en hand till en annan och sålunda likasom visade sig. Och det vore otvifvelaktigt, att det i det stora hela blefve det rörliga kapitalet inom landet, som komme att bära den nya beskattningen, ehuru dess verkan i hvarje särskildt fall icke läte sig på förhand beräkna.

Bevillningsutskottet afstyrkte emellertid det framlagda förslaget på den grund, att utskottet, med hänsyn till af Riksdagen beslutade nedsättningar i Kungl. Maj:ts förslag till utgiftsstat för nästpåföljande statsregleringsperiod, ansett sig kunna antaga, att statsverkets inkomstbehof för berörda tid icke påfordrade en utsträckt beskattning å affärshandlingar.

Vid frågans behandling inom riksdagen stannade kamrarna i olika beslut.

Den af bevillningsutskottet gjorda hemställan godkändes af Andra Kammaren, hvaremot Första Kammaren biföll en vid utskottets be-

tänkande fogad reservation. Detta Första Kammarens beslut skilde sig från Kungl. Maj:ts proposition däri, att den föreslagna stämpeln af 10 öre för postremiss- och vissa andra slags växlar utgått, samt att stämpelplikten för annan inrikes växel å belopp, ej öfverstigande 500 kronor, nedsatts eller bortfallit.

Sedan vid gemensam omröstning sistnämnda beslut äfven blifvit Riksdagens, erhöll i nådiga förordningen den 9 augusti 1894 angående stämpelafgiften rubriken *växel* följande lydelse:

»*Växel* skall, då den utställes eller, om den utfärdas utom riket, innan den här i riket öfverlåtes eller till godkännande eller betalning företes, förses med stämpel af 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och därutöfver 50 öre för hvarje påbörjad tusental kronor, hvarå den lyder;

dock att växel, som utfärdas inom riket att å inrikes ort betalas, är fri från stämpel, då beloppet ej öfverstiger 100 kronor, samt att dylik växel å belopp, som öfverstiger 100 kronor men icke 300 kronor, skall förses med stämpel af 20 öre och sådan växel å belopp, som öfverstiger 300 kronor men icke 500 kronor, med stämpel af 30 öre;

ägande frihet från stämpel rum för postremissväxel, för växel som är ställd att vid uppvisandet betalas af medel, som hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, för växel, som är dragen af bank eller bankir inom riket å bank eller bankir å utländsk ort samt är betalbar endast i utlandet vid uppvisandet, äfvensom för växel, som är dragen från utlandet på utlandet och endast är betalbar i utlandet.

Är växel utfärdad i flera exemplar och har ett af dem blifvit med föreskrifven stämpel försedt, vare de öfriga från stämpel fria.

Sökes på grund af godkänd eller protesterad växel hos offentlig myndighet betalning, skall växeln förses med särskild stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af det kapitalbelopp, för hvilket betalning sökes;

dock är växel fri från sistnämnda stämpel, då på grund däraf fordran bevakas i konkurs».

Redan vid 1898 års riksdag beslöts emellertid att upphäfva stämpelplikten med afseende å inrikes växlar.

Vid behandling af en i ämnet väckt motion anförde bevillningsutskottet, att storleken af den inkomst, som stämpelafgiften för inrikes växlar tillförde statsverket och som således genom upphäfvande af denna skatt skulle gå förlorad, enligt verkställda beräkningar sannolikt uppginge till mer än en half million kronor om året. Såvidt utrönas kunnat, hade icke genom stämpelafgiften något nämnvärdt hinder uppkommit

i växelrörelsen och några starkare klagomål däröfver icke heller förspotts. På grund häraf och då icke mer än omkring tre år förflutit sedan nämnda stämpelafgift börjat tillämpas, fann utskottet icke tillräcklig anledning föreligga, att för det dåvarande någon ändring vidtoges i gällande stämpelafgift för växel.

Denna utskottets afstyrkande hemställan bifölls af Andra Kammaren, medan Första Kammaren, i enlighet med en vid utskottets betänkande i ämnet fogad reservation, för sin del beslöt afskaffa den särskilda stämpelafgift för inrikes växlar, som införts genom 1904 års Riksdags beslut. Vid den därefter anställda gemensamma omröstningen segrade Första Kammarens mening.

Sedan i anledning häraf den stämpelplikt å växlar, hvarom nu är fråga, åter inskränkts till utrikes växlar, väcktes af Kungl. Maj:t vid 1903 års riksdag åter förslag om införande af stämpelplikt å inrikes växlar. Vid underdånig föredragning den 30 januari 1903 af sagda förslag erinrade dåvarande chefen för finansdepartementet om de år 1894 i ämnet meddelade bestämmelser samt anförde vidare.

År 1898, då stämpeln å inrikes växlar af Riksdagen afskaffades, hade ur synpunkten af statsverkets behof icke förelegat någon anledning att bibehålla densamma. Af motsatt anledning, eller att behovet nu kräde det, ansåge departementschefen, att berörda stämpel borde åter införas.

Att stämpelbeläggning af inrikes växlar skulle i mera afsevärd grad motverka användningen af dessa för affärslifvet nyttiga papper syntes icke behöfva befaras. Enligt de i finansdepartementet utarbetade sammandrag öfver riksbankens och de enskilda bankinrättningarnas ställning vid hvarje månads slut hade ifrågavarande bankers portföljer af inrikes växlar vid slutet af november månad nedannämnda år uppgått till i runda tal följande belopp nämligen:

1894	205,284,000	kronor
1895	212,516,000	”
1896	226,007,000	”
1897	258,666,000	”
1898	300,785,000	”
1899	360,197,000	”
1900	392,189,000	”
1901	389,456,000	”
1902	403,084,000	”

Dessa siffror utvisade, att bankernas växelrörelse särskildt under den tid, stämpeln å inrikes växlar varit gällande, år från år ökats. Att

denna ökning skulle i nämnvärd mån hämmats genom växelstämpeln vore icke heller att antaga. Tvärtom syntes de anförda siffrorna häntyda därpå, att bankernas växelrörelse, i stort sedt, varit tämligen oberörd af ifrågavarande stämpelskatt.

Om stämpelafgift för inrikes växlar nu åter infördes, syntes emellertid vissa ändringar i de härom år 1894 gifna bestämmelser böra vidtagas. Sålunda syntes stadgandet därom, att stämpelbeläggning skulle äga rum redan vid växeln utställande, obehöfligt strängt. Af sådan anledning och då önskvärdt vore, att bestämmelserna i stämpelförordningen i möjligast minsta mån verkade besvärande för rörelsen, ansåge departementschefen berörda stadgande böra så till vida ändras, att föreskrift meddelades därom, att växel, ställd till egen order, skulle fördes med stämpel, innan den öfverlätes eller till betalning företeddes. Vidare syntes, därest — såsom departementschefen jämväl föreslog — föreskrift meddelades därom, att bankanvisningar och checker skulle, utan afseende å beloppet, hvarå de lydde, beläggas med stämpel af 10 öre, förut gällande stadgande om stämpelfrihet för växlar, ej öfverstigande 100 kronor, icke böra återupptagas, utan bestämmelse meddelas, i syfte att dylika växlar äfvensom alla å vista växlar skulle fördes med stämpel till fixt belopp af 10 öre. Den äldre, endast för inrikes växlar gällande bestämmelsen om lägre stämpelafgift för växlar å smärre belopp syntes ock lämpligen böra utsträckas att gälla jämväl utrikes växlar.

Kungl. Maj:ts på nu angifna grunder byggda förslag i ämnet, som afstyrktes af bevillningsutskottet, blef icke af Riksdagen antaget, och tillåter jag mig att i afseende å frågans behandling inom Riksdagen erinra, hurusom bevillningsutskottet i sitt öfver förslaget afgifna betänkande anført, att äfven om det afsevärdt stegrade behofvet af inkomster, som närmast föranledt Kungl. Maj:ts proposition i ämnet, icke kunde anses vara till fullo ådagalagdt, förr än budgeten för år 1904 blefve slutligen uppgjord, utskottet i allt fall icke kunnat förorda Kungl. Maj:ts förslag att för tillgodoseende af berörda behof införa stämpelafgift för omförmälda affärspapper. Redan vid de föregående tillfällen, då frågan om utsträckande af stämpelskatten i nu antydd riktning varit föremål för Riksdagens behandling, hade på många håll försports en viss obenägenhet mot en dylik beskattning, hvilken obenägenhet lätt funne sin förklaring i en enligt utskottets uppfattning ganska naturlig farhåga för att skatten icke skulle träffa hvad därmed vore afsedt. Den af vederbörande departementschef år 1894 uttalade uppfattning, att den föreslagna skatten skulle komma att väsentligen träffa kapitalet, då detta visade sig, vore enligt utskottets förmenande icke

med verkliga förhållandet öfverensstämmande, utan vore det fastmera själfva omsättningen, som i afsevärd mån komme att drabbas af denna stämpelskatt. Det kunde icke bestridas, att bruket af växlar såsom kreditmedel måste innebära en afsevärd förmån för handel och industri, helst därigenom befrämjades både regelbundenhet och snabbhet vid likviders fullgörande. Man borde ock betänka, att växlar, för dem, hvilka behöfde använda sådana, i allmänhet ej representerade tillgång, utan fastmera skuld. En skattebörd på detta område skulle helt säkert verka orättvist och hämmande på näringslivets jämna och sunda utveckling och i sin ordning äfven ogynnsamt beröra skatteförmågan inom landet.

Hvad vidare anginge postremissväxlar, syntes en föreskrift om stämpelbeläggning af dylika papper mindre lämplig, helst en sådan åtgärd skulle komma att väsentligt inskränka användandet af detta omtyckta och i alla afseenden praktiska betalningsmedel. Detsamma syntes kunna sägas om checker. Användningen af dessa papper hade hos oss ännu icke vunnit någon egentlig omfattning och syntes därför snarare behöfva på allt sätt uppmuntras och utvecklas för att främja det med desamma afsedda ändamålet eller att allmänheten här liksom i utlandet måtte förminska bruket af reda penningar i rörelsen och i stället erhålla ett lätt och bekvämt betalningsmedel.

Beträffande slutligen bevis om uttagning af medel å räkning hos bankir, bank eller annan kreditinrättning vore det lätt att inse, att stämpelbeskattning af dylika bevis komme att verka synnerligen betungande, icke så mycket ur synpunkten af den därpå föranledda, jämförelsevis obetydliga utgiften, som desto mera genom det besvär, som härmed vore förenadt och den obenägenhet att anlita ifrågavarande räkningar, som helt säkert skulle komma att därpå alstras.

Sedan jag sålunda redogjort för behandlingen af förevarande fråga inom vårt land, torde det för fullständighetens skull vara på sin plats att angifva frågans läge inom öfriga europeiska länder. Man finner därvid, att stämpel å växlar, såväl in- som utrikes, återfinnes i samtliga länder med undantag af Finland och, hvad beträffar inrikes växlar, i vårt eget land. Jag har haft tillfälle att taga del af en inom riksbanken upprättad tablå, som visserligen uppgjorts närmast till ledning vid inköp af utländska valutor i riksbanken, men som dock, i hvad den lämnar uppgift å gällande växelstämpeltariffer, har afseende å växlar, som i allmänhet utställas i respektive land, således både in- och utrikes växlar. Sagda tablå i de delar, hvarom nu är fråga, har följande lydelse:

*Växelstämpeln
utomlands.*

»Utdrag ur de europeiska ländernas stämpelförordningar.

[I samtliga de europeiska länderna med undantag af Finland äro växlar, som dragas från ett land och göras betalbara i ett annat underkastade stämpelskatt].

Växlar. Växlar, som komma från utlandet till:

Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Holland, Italien, Portugal, Spanien och Turkiet skola stämpelbeläggas af acceptanten (I spanska stämpelförordningen finnes en klausul om stämpelfrihet för växlar, som endast accepteras i Spanien och äro betalbara annorstädes, men tillämpningen är vacklande, hvarför reservation bör göras för stämpeln vid köp af oaccepterade trattor på Spanien);

England vid första endossementet;

Norge, Ryssland, Tyskland och Österrike-Ungern vid första endossementet å sekundan, *för så vidt* till accepten användts en endast för detta ändamål afsedd, å baksidan vederbörligen korsad prima.

Växlar, som utställas i:

Belgien, England, Grekland (undantag för bankhus och aktiebolag), Portugal, Ryssland och Spanien måste utställas på stämpelpapper;

Italien och Österrike-Ungern skola utställas på stämpelpapper eller stämpeln makuleras af officiell myndighet;

Danmark, Frankrike, Holland, Norge, Turkiet och Tyskland beläggas med stämpel af utställaren och makuleras af densamme. [Enligt tarifferna å efterföljande sidor.]

**Stämpelfrihet eller blott en särskild fixerad, lägre afgift,
oberoende af beloppet.**

I *Belgien* är stämpelfrihet för checker. — — —

Bulgarien — för checker ..... Dinar 0: 10.

Danmark — stämpelfrihet för checker; för 8 dagars siktväxlar,
14 dagar dato eller kortare ..... 20 öre.

England — checker och 3 dagars siktväxlar eller kortare 1 penny. — —

Bank of Englands postväxlar äro stämpelfria. Likaså en del andra bankers anvisningar, betalbara senast 7 dagar efter sikt eller 21 dagar à dato, beroende därpå, att dessa banker erlægga i stämpelskaff ett visst belopp årligen på en gång.

Frankrike — för checker Fr. 0: 10, då de äro betalbara på utställningsorten och Fr. 0: 20, om betalbara på annan plats. — — —

Holland — för checker, 3 d. s., 8 d. d. växlar eller kortare 5 cents.

För växlar, dragna på Holland, men betalbara utom Holland 5 cents.

Italien — för checker, som presenteras till betalning inom 8 dagar, om de äro betalbara å utställningsorten, 15 dagar på annan plats Lire 0: 10.

Norge — alla checker fria.

Ryssland — alla checker fria, om de utställas på trassatens blanketter.

Schweiz — lika med Frankrike.

Serbien — checker ..... Leva 0: 10.

Spanien — checker, som äro utställda till mottagarens order och ej endosseras ..... Pes. 0: 10.

Turkiet — alla checker ..... Paras 20.

Tyskland — checker stämpelfria. — — —

Från Tyskland dragna, inom 10 dagar efter utställningsdagen betalbara växlar, som skickas *direkt* till utlandet för inkasso, äro stämpelfria.

Österrike-Ungern — checker ..... 4 h.

Checker måste vara betalbara vid uppvisandet och innehålla »aus meinem Guthaben», men få ej innehålla andra tillägg till texten.

Sekundor, tertior o. s. v. samt kopior äro i regel stämpelfria eller underkastade endast en obetydlig afgift, så snart primorna äro belagda med stämpel.

Undantag:

I Danmark äro sekundor, tertior o. s. v. stämpelpliktiga, men kopior fria.

I Italien äro såväl sekundor som kopior stämpelpliktiga.

I Ryssland äro alla exemplar af en växel stämpelpliktiga med undantag af den endast för accept bestämda priman.

I Portugal och Österrike äro alla exemplar af en växel stämpelpiktiga.

Felaktiga eller icke alls stämpelbelagda växlar förlora i Spanien, Grekland och Turkiet sin växelkraft.

I England vålla de svårigheter, i händelse de gå till protest, och medföra liksom i öfriga länder höga böter.

Stämpeltariffer för växlar.

Belgien. För belopp icke öfverstigande Fr. 200 ..... Fr. 0: 10
 öfver Fr. 200 men » » » 500 ..... » 0: 25
 » » 500 » » » 1.000 ..... » 0: 50
 och därefter 0: 50 för hvarje påbörjad 1.000-tal.

Bulgarien. För hvarje påbörjad 100-tal Leva ..... Leva 0: 10

Danmark. För belopp icke öfverstigande Kr. 1.000 ..... Kr. 0: 20
 öfver Kr. 1.000 men » » » 2.000 ..... » 0: 35
 » » 2.000 » » » 4.000 ..... » 0: 70
 » » 4.000 » » » 6.000 ..... » 1: —
 » » 6.000 » » » 8.000 ..... » 1: 35

o. s. v. för hvarje påbörjad 2.000-tal 30 à 35 öre.

[$\frac{1}{6}$ ‰ med 33 och 66 öre räknade som 35 och 70.]

England. För belopp icke öfverstigande £ 5 ..... 1 d.
 öfver £ 5 men » » » 10 ..... 2 »
 » » 10 » » » 25 ..... 3 »
 » » 25 » » » 50 ..... 6 »
 » » 50 » » » 75 ..... 9 »
 » » 75 » » » 100 ..... 1/—

och därefter 1/— för hvarje påbörjad 100-tal £.

Finland. Ingen stämpel. Endast i fall af protest [2 ‰].

Frankrike. Fr. 0: 05 för hvarje påbörjad 100-tal Fr.

Grekland. För belopp icke öfverstigande Drakmer 500 ..... 0: 50
 öfver Dr. 500 men » » » 1.000 ..... 1: —
 och därefter Dr. 1: — för hvarje påbörjad 1.000-tal upp till 10.000
 samt sedan Dr. 5 för hvarje påbörjad 5.000-tal.

<i>Holland.</i>	För belopp icke öfverstigande Fl.	100	.....	0: 05			
	öfver Fl. 100 men	»	»	» 200	.....	0: 10	
	»	» 200	»	»	» 300	.....	0: 15
	»	» 300	»	»	» 400	.....	0: 20
	»	» 400	»	»	» 500	.....	0: 25

och därefter 0: 25 för hvarje påbörjadt 500-tal upp till 10.000 samt sedan 0: 50 för hvarje påbörjadt 1.000-tal.

<i>Italien.</i>	För växlar m. h. 6 mån. löpt. icke öfverst. Lire	100	.....	0: 15			
	öfver Lire 100 men	»	»	» 200	.....	0: 34	
	»	» 200	»	»	» 300	.....	0: 46
	»	» 300	»	»	» 600	.....	0: 82
	»	» 600	»	»	» 1.000	.....	1: 30

och därefter Lire 1: 20 för hvarje påbörjadt 1.000-tal.

<i>Norge.</i>	För belopp icke öfverstigande Kr.	200	.....	0: 10			
	öfver Kr. 200 men	»	»	» 400	.....	0: 20	
	»	» 400	»	»	» 600	.....	0: 30
	»	» 600	»	»	» 800	.....	0: 40
	»	» 800	»	»	» 1.000	.....	0: 50

och därefter Kr. 0: 50 för hvarje påbörjadt 1.000-tal.

<i>Portugal.</i>	För belopp icke öfverstigande Milreis	5	.....	fria		
	öfver 5 men	»	»	» 20	.....	20 reis
	» 20	»	»	» 50	.....	50 »
	» 50	»	»	» 300	.....	100 »
	» 300	»	»	» 500	.....	200 »

och därefter 100 reis för hvarje påbörjadt 500-tal milreis.

För växlar, dragna på Portugal, men betalbara utom Portugal:

	för belopp icke öfverstigande Milreis	5	.....	fria		
	»	»	»	» 20	.....	20 reis
	»	»	»	» 100	.....	50 »
	»	»	»	» 200	.....	100 »

och därefter 50 reis för hvarje påbörjadt 100-tal milreis.

<i>Ryssland.</i>	För belopp icke öfverstigande Rubel	50	.....	0: 10			
	öfver Rubel 50 men	»	»	» 100	.....	0: 15	
	»	» 100	»	»	» 200	.....	0: 30
	»	» 200	»	»	» 300	.....	0: 45
	»	» 300	»	»	» 400	.....	0: 60
	»	» 400	»	»	» 500	.....	0: 75
	»	» 500	»	»	» 600	.....	0: 90

öfver Rubel 600 men icke öfverstigande Rubel 700	1: 05
» » 700 » » » » 800	1: 20
» » 800 » » » » 900	1: 35
» » 900 » » » » 1.000	1: 50
» » 1.000 » » » » 1.500	2: 25
» » 1.500 » » » » 2.000	3: —,

därefter Rbl 1: 50 för hvarje 1.000-tal upp till 10.000 och sedan Rbl 15 för hvarje 10.000-tal.

Schweiz. I kantonerna Appenzell, Basel, Glarus, Graubünden, Neuenberg, Schaffhausen, Solothurn, Thurgau, Uri, Zug, Zürich — ingen stämpel.

Bern { $\frac{1}{2}$ ‰
Freiburg }

St. Gallen — hvarje Frs. 1.000 — 20 centimes.

Genève — $\frac{1}{2}$ ‰.

Luzern — 0.3 ‰.

Schwyz — per styck 10 centimes.

Tessin { $\frac{1}{4}$ ‰
Waadt }

Wallis — 1 ‰ (äfven checker.)

Serbien. 1.6 ‰ för belopp upp till 10.000 Dinars, därefter 2 Dinars för hvarje påbörjadt belopp af 1.000 Dinars.

Spanien. För växlar m. h. 6 mån. löpt. icke öfverst. Pes. 100 0: 20

öfver Pes. 100 men	» » »	250 0: 35
» » 250 »	» » »	500 0: 60
» » 500 »	» » »	1.000 1: 25
» » 1.000 »	» » »	2.000 2: 50.

och därefter 1 ‰ med tillägg af Pes. 0: 50 för hvarje växel.

Turkiet. För belopp icke öfverstigande Piaster 100 .....

0: 10	
öfver P. 100 men » » » 1.000	0: 20
» » 1.000 » » » 2.000	1: —

och därefter P. 1: — för 2.000-tal upp till 10.000, därefter P. 2 $\frac{1}{2}$ för 5.000-tal upp till 10.000 och sedan P. 5 för hvarje 10.000.

Tyskland. För belopp icke öfverstigande M. 200 .....

0: 10	
öfver M. 200 men » » » 400	0: 20
» » 400 » » » 600	0: 30
» » 600 » » » 800	0: 40
» » 800 » » » 1.000	0: 50

och därefter M. 0: 50 för hvarje påbörjadt 1.000-tal.

Österrike-Ungern. För hvarje påbörjadt belopp af kr. 3.000 ..... 2: —.»

Till komplettering af nu lämnade uppgifter får jag meddela, att äfven i Rumänien finnes stadgad växelstämpelpikt, som bestämts olika för tidsväxlar, betalbara inom en tid, ej öfverstigande sex månader från utställandet, och olika för växlar med annan löpetid. För förstnämnda slag af växlar är stämpeln bestämd till en pro mille af växelbeloppet och för öfriga växlar till två pro mille af samma belopp.

Det tarfvas icke någon särskildt skarp blick för att förutse alltjämt växande skatteskraf från statens sida. De nya eller stegrade anspråken på statens mellankomst vid behandlingen eller lösningen af frågor, som därför varit förbehållna kommunerna eller helt öfverlätna åt det enskilda initiativet, vålla utgifter i en omfattning, som utesluter möjligheten att täcka desamma genom den på grund af den ekonomiska utvecklingen gradvis skeende ökningen i afkastningen af hittillsvarande inkomstkällor. Man har sålunda under så godt som hvar och ett af de senaste åren stått inför nödvändigheten att anlita särskilda utvägar för mötande af statens växande inkomstbehof. I denna belägenhet har man å ena sidan nödgats öka den så att säga procentiska belastningen af en eller flera af de gamla inkomstkällorna. Å andra sidan har man uppsökt nya mer eller mindre gifvande skatteobjekt. I den mån dessa skatter träffat den fonderade inkomsten eller kapitalet, hafva desamma, utan att föregripa det nu pågående reformarbetet å det direkta beskattningsområdet, dock så att säga ingått såsom led i reformerna. När under sådana förhållanden skatteläget påfordrar anlitaandet af någon skatt, som faller inom sagda område, kan valet härvidlag, hvad staten vidkommer, sägas vara mera en tids- och ordningsfråga än ett verkligt skattesporsmål. Jag skall genast gifva skäl härför.

Det ekonomiska lifvet i vårt land följer i stort sedt icke blott samma lagar utan äfven samma utvecklingslinjer som i den öfriga civiliserade världen. Vi se sålunda, att inkomster och kapital här liksom i andra länder vuxit och växa i en omfattning, hvarigenom den personliga skatteförmågan kunnat i en därförut oanad grad läggas till grund för hela skattesystemet. De grundläggande likartade förhållandena med afseende å skatteförmågan gifva ock vid handen, att de rationella grunderna för utnyttjande af nämnda skatteförmåga äro i stort sedt ensartade. Den rena och allmänna inkomstskatten liksom ock förmögenhetsskatten hafva redan gjort sitt intåg eller stå på dagordningen i de flesta kulturländer. Att bygga all beskattning af inkomst och kapital på nu nämnda två skatteformer vore emellertid ur såväl näringspolitisk som statsfinansiell synpunkt synnerligen otillfredsställande.

*Departements-
chefen.*

Redan under nuvarande förhållanden lär det för en hvar, som i näringslivets styrka och sunda utveckling ser den bästa borgen för ett lands ekonomiska framtid, stå klart, att det helt enkelt icke låte sig göra att uttaga hela den skattebördan, som för närvarande hvilar på inkomst och kapital eller förmögenhet, på grundvalen af, låt mig säga, en inkomstskatt och en förmögenhetsskatt. Men äfven om däremot ur näringspolitisk synpunkt icke skulle möta oöfverkomliga hinder, skulle det statsfinansiellt sedt utan gensägelse vara förkastligt. I sådant afseende skulle till en början kunna framhållas, att afkastningen af en skattekölla icke växer proportionellt med ökningen i dess belastning, åtminstone icke när denna belastning nått en viss gräns. Afkastningen minskas, relativt taget, i mån som skattetrycket ökas. Sloge man nu in på den vägen att på inkomstskattens och en eventuell förmögenhetsskatts grund öfverflytta hela nyssnämnda skattebördan, skulle först och främst all vidare utveckling af den direkta beskattningen stängas för en längre tid, en väg, som enligt sakens natur likväl måste hållas öppen, om icke för annat så för att icke staten under brydsamma tider skall sakna tillgången af reservskatteköllor.

Men därjämte torde icke kunna förnekas, att statens skatteintressen illa tillvaratoges, om man, när skattebehovet stiger, icke för statens räkning toge i anspråk — utöfver den subjektiva skatteförmåga, som är att söka hos kapitalisten — den särskilda skatteförmåga, som i öfrigt återfinnes hos själfva kapitalet. Redan innan den direkta beskattningen nått någon afsevärd utveckling, hade denna kapitalets skatteförmåga tagits i anspråk genom en del stämpelskatter, sålunda på den indirekta beskattningens väg. På senare tider har denna beskattningsform, den indirekta kapitalskatten, mera systematiskt inrangerats i de skilda beskattningssystemen. Denna beskattningsform får då än egenkap af ren förmögenhetsskatt, såsom hos oss arfsskatten och depositionsstämpeln, och än egenkap af omsättningsskatt såsom lagfartsstämpeln, öfverlåtelsestämpeln m. m.

Under nu angifna förhållanden och då den indirekta kapitalbeskattningen ingår såsom ett led i den beskattning af inkomst och kapital, som i det ekonomiska livets nuvarande läge är för statens räkning oundgängligen nödvändig, kan man uppenbarligen icke afvisa omsättningsskatterna på den grund, att de lägga band på rörelsefriheten i näringslivet. För skattelagstiftningen blir det visserligen en angelägenhet att tillse, att detta band göres så litet tryckande som möjligt. Och därutinnan har man naturligen att taga hänsyn till alla berättigade kraf, som icke förtaga skattens effektivitet. Men å andra sidan kan

man af förut angifna skäl dock icke, såsom från vissa håll ifrågasatts, ersätta omsättningsskatterna med en höjning af inkomstskatten utan att väлта en skatt, som uppenbarligen kan bäras af det i omsättningen engagerade kapitalet, öfver på skattepliktiga personer, hvilkas inkomster till allra största delen icke ens kunna betecknas såsom fonderade.

Ett indirekt kapitalskattesystem kan egentligen aldrig anses afslutadt. Kapitalskatten af denna art söker ju nämligen att träffa kapitalet, när detsamma lättast och utan större olägenheter kan bära en extra skattebörd. Dessa tillfällen återfinnas i regel vid kapitalets placering eller omsättning. Formerna härför växla emellertid med det ekonomiska lifvets utveckling. Det kapitalskattesystem, hvarom nu är fråga, bör alltså i stort sedt kunna utbildas i anslutning till sagda utveckling. Om man såsom hos oss under en kortare tidrymd finner sig kunna tillgripa ett flertal redan tidigare utomlands anlitade kapital- eller omsättningsskatter, kan ju anledningen därtill vara, att den ekonomiska utvecklingen i vårt land först senare lämnat tillfällen för skattelagstiftningen att med större finansiell fördel anlita nämnda skatter. Men anledningen kan också hafva varit, att man af ett eller annat skäl underlåtit att begagna sig af redan förefintliga, för ändamålet lämpliga tillfällen. På goda grunder tror jag mig kunna påstå, att sistnämnda förhållande här gjort sig gällande. Jag håller därför före, att det i verkligheten mera varit en ordningsfråga än ett skattepolitiskt spörsmål, då emissionsstämpeln år 1906 och öfverlåtelsestämpeln år 1908 infördes i beskattningssystemet samt växelstämpeln nu ånyo uppföres på dagordningen.

Hvad särskildt angår växelstämpeln — jag talar här endast om inrikes växlar — har jag af flera skäl ansett lämpligt att nu, då till täckande af statens ökade utgifter de gamla skatteköllorna måste ytterligare belastas och nya uppsökas, anlita omförmälda omsättningsskatt. Af den lämnade utredningen framgår, att en dylik skatt förefinnes i alla europeiska länder, vårt eget land och Finland undantagna. På grund af hvad redan anförts, torde man kunna antaga, att förhållandena icke äro så olikartade i Sverige och öfriga europeiska länder, att på grund däraf en omsättningsskatt af ifrågavarande slag skulle vara af tekniska eller ekonomiska skäl mindre användbar här i riket än annorstädes. Ehuru redan i anledning häraf de vid frågans föregående behandling i Riksdagen mot växelstämpeln i allmänhet framförda anmärkningar icke torde kunna tillmätas någon större betydelse, skulle i allt fall, vid valet af nya stämpelskatter, det icke ligga fjärran att tillgripa en omsättningsskatt, hvilken dock så tillvida icke är oss främmande,

som densamma under ett antal närliggande år redan varit här i landet tillämpad.

Detta oaktadt vill jag emellertid, innan jag öfvergår att redogöra för ett inom finansdepartementet i förevarande afseende utarbetadt förslag till ändringar i gällande allmänna stämpelförordning, något närmare undersöka befogenheten af de mot växelstämpeln framställda anmärkningar.

Såsom jag redan antydtt, är omsättningsskatten ämnad att träffa det rörliga kapitalet vid de tillfällena, då detsamma utan större svårigheter kan bära en särskild skattebörd. Dessa tillfällen kunna i anslutning till det ekonomiska lifvets yttringar oftast nog indelas i särskilda grupper. Hvarje grupp har sin speciella yttre form för affärstransaktioner. När fråga uppstår att inom omsättningsskattens ram inränga en dylik form för omsättningen, är det naturligen finansiellt sedt af vikt att tillse, att skatten icke tillmätas eller anordnas så, att skatten i och för sig i någon nämnvärd grad kan komma att motverka användandet af omsättningsformen. Detta intresse sammanfaller med näringslivets, då, såsom i förevarande fall, den form för affärstransaktioner, som skulle drabbas af skatten, icke kan utan stora olägenheter för hela näringslivet undvaras eller ersättas af andra omsättningsformer.

I ifrågavarande afseende kan åberopas erfarenhet, som vunnits såväl utomlands som ock i vårt eget land. Svårligen lär man finna någon auktoritet, som velat påstå, att de växelstämpelskatter, som delvis i långa tider varit i bruk ej blott i de större industriella staterna utan äfven i länder, som med afseende å näringslivets utveckling kunna jämnställas med Sverige, på något sätt verkat hämmande på denna utveckling eller ens i stort sedt på det, så att säga, legitima bruket af växelsystemet eller växelns användning såsom kreditmedel vid verkliga affärstransaktioner. Och den stämpelplikt, som redan länge varit och fortfarande är i Sverige stadgad med afseende å utrikes växlar, torde icke med fog kunna sägas hafva utöfvat något inflytande å vår handel med utlandet eller i nämnvärd mån minskat begagnandet af växlar vid dylik handel. Detta kunde ju eljest möjligen hafva haft skäl för sig på den grund, att växlar af nämnda slag äro underkastade stämpelplikt icke blott här i riket utan äfven i det främmande land, där växel utställes eller göres betalbar. Anledningen därtill att en måttfullt tilltagen stämpel icke verkar hindrande för växels användande, är uppenbarligen beroende på de stora fördelar, som sagda kreditmedel bjuder näringslivet. Dessa fördelar, hvilka äro alltför väl kända för att behöfva närmare angifvas, äro resultaten icke af de enskilde affärsmännens öfverenskommelser eller åt-

göranden, utan af den allmänna lagstiftningen. Ur denna synpunkt sedt torde i detta fall liksom i fråga om den art af emissionsstämpeln, som träffar af staten genom särskild lagstiftning mer eller mindre gynnade bolags andelsbevis, förefinnas, utöfver de allmänna skälen för omsättnings-skatten, särskild anledning för staten att i eget intresse till viss del tillvarataga de ekonomiska fördelar, som genom lagstiftningen, i förevarande fall, om växelinstitutet utan gensägelse tillföras affärslifvet.

Under sådana förhållanden borde jag egentligen äfven kunna anse mig hafva besvarat en esomoftast hörd invändning, att växelstämpeln skulle drabba ej blott affärsväxlar, till grund för hvilka ligga verkliga affärstransaktioner, utan äfven sådana växlar, som vore maskerade förbindelser å lån. Beträffande sistnämnda slags växlar får jag emellertid särskildt framhålla, att, utom det att här i landet lika väl som utomlands torde kunna komma att ifrågasättas att införa stämpelplikt för vanliga skuldebref, nämnda växlar påtagligen icke få blifva normerande för skattskyldighet i afseende å en kreditform, som uteslutande tillkommit och hufvudsakligen användes i handelns och industriens intressen.

Då emellertid till grund för sistberörda invändning ligger den meningen, att utställaren eller låntagaren får betala växelstämpeln, kommer jag härmed osökt in på frågan om, hvem skattekostnaden i verkligheten träffar. Utan att nu ingå på det föreliggande förslaget bestämmelser rörande den subjektiva stämpelskyldigheten, torde det i allmänhet kunna framhållas, att kostnader, som äro förenade med förvärfvande af kredit eller anlåtande af viss kreditform, icke låta sig genom lagstiftningen fördelas mellan de intresserade efter vissa angifna grunder. Ty äfven om formellt sedt kostnader af ifrågavarande slag helt och hållet åligga låntagaren, den diskonterande eller annan viss person, som uppträder såsom part i transaktionen, blir det dock ytterst tillgång och efterfrågan eller vissa andra allmänna faktorer som afgöra, i hvad mån samma kostnader i verkligheten slutligen komma att stanna å den formellt betalningsskyldige. Och hvad beträffar den skatteplikt, som med växelstämpeln införande skulle drabba affärslifvet i vårt land, kommer densamma uppenbarligen att ingå bland andra omkostnader i rörelse, som vid växlande konjunkture rölseidkaren än får knappt och nätt eller icke ens helt och hållet betäckta, än åter finner utväg att mer än väl afvälta på köparen af sina produkter.

För att härefter öfvergå till det utarbetade förslaget till ändringar i stämpelförordningen har jag, vid det förhållande bland annat att i fråga om växelstämpeln hänsyn äfven bör tagas till de fördelar, växel-lagstiftningen erbjuder, icke ansett mig böra, i fråga om inrikes växlar,

stadga stämpelplikt i annat fall än att kreditmedlet, växeln, verkligen i denna sin egenskap kommer till användning. Vid växelns utställande finnes emellertid ingen säkerhet därför. Om trassaten nekar acceptera växeln, förefinnes icke någon växelrätt mot denne, utan den fordran hos samma man, i anledning hvaraf växeln kan vara utställd, måste gent emot honom göras gällande i vanlig processuell ordning. Å andra sidan uppstår växelrätt, om ock icke mot trassaten, i allt fall mot annan person, så snart växel diskonteras eller eljest öfverlåtes. Under sådana omständigheter och då stämpelplikten icke lämpligen kan åläggas acceptanten i denna hans egenskap, bör enligt min mening stämpelplikt inträda först, då växel öfverlåtes eller till betalning företes. En sådan ordning, som tillmötesgår ett, såsom det synes mig, berättigadt kraf från näringsidkarnes sida, är så mycket lämpligare, som man därigenom undgår hvarje restitutionsförfarande utan att samtidigt i någon nämnvärd mån minska kontrollen öfver skattepliktens fullgörande. Stämpelskyldigheten inträder nämligen först och främst, så snart utställare öfverlåter eller diskonterar växeln, och ansvaret för underlåtenhet härutinnan drabbar såväl utställare som endossent eller diskontör. Om då, såsom naturligt är, det ojämförligt största antalet växlar söker sig in i bankernas portföljer, har man, liksom under åren 1895—1898, i stort sedt öfverfört ansvarsplikten på institut, om hvilkas lojala handlingssätt staten, äfven utan den offentliga tillsyn, de äro underkastade, i regel torde kunna vara försäkrad. Endast i fråga om sådana växlar, som icke lämna utställarens kassaskåp, förrän de presenteras till betalning, skulle man sakna en kontrollant vid fullgörandet af utställarens stämpelplikt. Man lär nämligen icke lämpligen kunna ålägga acceptanten, hvilken återbekommer växeln såsom kvitto å fullgjord betalningsskyldighet, att ansvara därför, att betalningsbeviset blifvit behörigen stämpelbelagdt. I fråga om nämnda växlar är emellertid att märka, dels att, såsom jag redan antydt, de utgöra en försvinnande liten del af hela växelförrådet, dels ock att de i regel torde utställas af personer, hvilka icke lära vilja riskera sin ställning och sitt anseende genom ett brottsligt förfarande, allrahelst som ett sådant förfarande svårligen kan, äfven om acceptanten icke är för stämpelplikten fullgörande ansvarig, undgå dennes uppmärksamhet.

I förevarande afseende sammanfaller det nu inom finansdepartementet utarbetade förslaget i hufvudsak med det förslag i ämnet, som förelades 1903 års Riksdag. Därifrån skiljer det förstnämnda sig allenast däri, att reglerna för stämpelbeläggningen enligt samma förslag äro ensartade för alla inrikes växlar. Vid bifall till 1903 års förslag skulle

däremot stämpelplikt i afseende å sådana inrikes växlar, som utställts till annans order, hafva inträdt redan, då växel utfärdades. Mig synes emellertid icke någon skäligen anledning förefinnas, att beträffande växlar, ställda till annans order — därunder väl ansetts i regel falla förlags- och s. k. ackomodationsväxlar — införa en strängare stämpelplikt än i afseende å växlar af annat slag, och detta så mycket mindre som växels egenskap att vara ställd till egen order eller till annans order långt ifrån alltid angifver växels karaktär af ren affärsväxel eller växel af annan art samt i allt fall, om låneväxlar till annans order genom en skillnad i tiden för stämpelpliktens fullgörande skulle komma att behandlas strängare än affärsväxlar, växlar i allmänhet torde komma att utställas på det sätt som nu är det för affärsväxlar vanliga.

Beträffande utrikes växlar, hvarmed förstås växel, som ställes att å utrikes ort betalas eller är utfärdad å utrikes ort, har jag icke funnit anledning frågå hittillsvarande bestämmelser. I många fall skulle naturligen i fråga om utrikes växel af förstnämnda slag d. v. s. sådan, som utställs här i riket att betalas utomlands, all garanti för stämpelpliktens fullgörande försvinna, om icke tidpunkten härför inträdde redan vid utställandet. Ginge sådan växel direkt från den svenske utställaren till utländsk bank eller inkasserare, skulle sålunda vid tillämpning af det utaf mig i afseende å inrikes växlar förordade förfarandet i flertalet fall möjligheten att här i riket stämpelbelägga växeln vara utesluten, i ty att växel, hvarom nu är fråga, efter erhållen accept i regel icke torde hit återvända utan stanna hos vederbörande bank eller inkasserare i afvaktan på inlösen.

Stämpeln för utrikes växel är nu bestämd till 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och därutöfver 50 öre för hvarje påbörjad tusental kronor, hvarå växel lyder. I anslutning till denna stämpelplikt, som torde bibehållas oförändrad, bör naturligen skattskyldigheten i afseende å inrikes växlar bestämmas. Därutinnan anser jag mig böra återupptaga de bestämmelser, som gällde åren 1895—1898. Härigenom skulle från stämpelplikten undantagas växel, då växelbeloppet icke öfverstege 100 kronor, och för växlar på belopp, ej öfverstigande 500 kronor, skulle en degressiv skatteskala gälla. Sålunda skulle växel å belopp, som öfverstege 100 kronor, men ej 300 kronor, draga i stämpel 20 öre samt växel å belopp, som öfverstege 300 kronor, men ej 500 kronor, 30 öre.

Vid alla de tillfällen, då fråga varit att ställa växelstämpeln i visst förhållande till växelbeloppet, hafva från sådan stämpelplikt städse undantagits avista-växlar. Sådana växlar, som efter checklagens tillkomst numera i regel hafva form af checker, anvisa i allmänhet på

något utställarens tillgodohafvande hos bank eller bankir. Till sin natur äro därför dylika papper i det ojämförligt största flertalet fall helt olikartade med tidsväxlar. Och af skäl, hvarpå jag icke nu torde behöfva närmare ingå, har det också så godt som allestädes ansetts mindre riktigt att belägga avista-växlar och checker med växlande stämpelbelopp. Däremot återfinnes, såsom den förut lämnade utredningen visar, ofta nog en fix stämpel för dylika papper. I sådant afseende hade ock i det förslag i ämnet, som förelades 1903 års Riksdag, ifrågasatts en stämpel af 10 öre för växel, som vore ställd att betalas vid uppvisandet, för postremissväxel, för check och liknande papper. Ehuru det icke torde kunna anföras några principiella skäl mot en dylik stämpelpfikt, har jag likväl icke ansett mig nu böra upptaga denna fråga till pröfning, allrahelst statens behof, sådana de i det af Eders Kungl. Maj:t för Riksdagen framlagda förslag till statsreglering för år 1910 finnas angifna, icke kräfver en sådan utsträckt stämpelbeskattning.

I anledning häraf hafva i det utarbetade förslaget, liksom i de under åren 1895—1898 gällande bestämmelser, från stämpelpikten undantagits nyss angifna slag af värdepapper. Dessutom har skattefrihet bibehållits för växel, som är dragen från utlandet på utlandet och endast betalbar i utlandet, samt för växel, som ställes att betalas till statsförvaltningen tillhörande allmänt verks eller styrelses order.

Rörande ansvarsplikten vid underlåten stämpelbeläggning har jag delvis redan yttrat mig. Bestämmelserna härom hafva införts i 52 § 1 mom. stämpelförordningen, ett författningsrum, som i sammanhang därmed undergått en rent redaktionell ändring. Som därjämte stadgandena i 52 § 7 mom. äro i fall, hvarom nu sägs, tillämpliga, blifva såväl utställare som diskontör och annan endossent äfvensom en hvar annan, hvilken såsom bevis om förvärfvad rättighet mottager växeln eller för annans räkning diskonterar eller till godkännande eller betalning företer densamma, ansvarige för stämpelpiktens fullgörande.

Innan jag härefter öfvergår till att närmare beräkna det sannolika resultatet af den ifrågasatta nya växlestämpeln, tillåter jag mig meddela, att statskontoret, efter erhållen remiss, den 25 nästlidna februari afgifvit utlåtande öfver omförmälda inom finansdepartementet utarbetade förslag till ändringar i stämpelförordningen. Statskontoret, som därvid hemställt om några detaljändringar i förslaget, har till en början fäst uppmärksamheten däpå, att växel, i hvilken någon betalningstid icke vore nämnd, enligt växellagens föreskrift vore att anse såsom betalbar vid uppvisandet och således skulle behandlas såsom avista-växel, ehuru

den icke vore *ställd* att betalas vid uppvisandet. Ville man bereda frihet från stämpel för alla vid uppvisandet betalbara växlar, torde därför — i stället för den i det remitterade förslaget upptagna bestämmelsen om frihet från stämpel för växel, som vore ställd att betalas vid uppvisandet — böra stadgas sådan frihet för växel, som vore ställd att betalas vid uppvisandet eller däri någon betalningstid icke vore nämnd, eller ock helt enkelt för växel, som vore betalbar vid uppvisandet.

Vidare har statskontoret anfört, att, då i gällande stämpelförordning check upptagits bland stämpelpliktiga handlingar med tillägg »lika med växel», statskontoret ville, med erinran att check alltid vore betalbar vid uppvisandet och således enligt nu föreslagna bestämmelser fri från stämpel, utom för det fall att hos offentlig myndighet betalning därför söktes, då den skulle åsättas stämpel lika med skuldebref, ifrågasätta, huruvida icke beträffande check lämpligen borde föreskrivas, att den skulle stämpelbeläggas lika med skuldebref.

Hvad statskontoret sålunda och i öfrigt föreslagit, däremot jag ej funnit anledning till erinran, har beaktats vid uppgörande af det slutliga förslaget.

Den af mig vid tillstyrkandet den 14 sistlidne januari af propositionen angående statsverkets tillstånd och behof till 1,800,000 kronor beräknade afkastning af stämpeln å inrikes växlar grundade sig, såsom jag vid samma tillfälle framhöll, på vissa från bankinspektionen och riksbanken inhämtade upplysningar. På min anmodan hade nämligen bankinspektionen från samtliga bankinrättningar infordrat uppgifter angående omsättningen å vissa räkningar under år 1907. I skrifvelse den 24 december 1908 meddelade bankinspektionen ett summariskt sammandrag af nämnda uppgifter. Enligt detta sammandrag hade de enskilda bankinrättningarna år 1907 diskonterat 2,533,874 inrikes växlar å ett sammanlagdt belopp af 3,113,526,000 kronor. Däri ingingo emellertid af vissa större banker åt andra banker rediskonterade växlar, tillhopa uppgående till omkring 53,000,000 kronor. När för undvikande af dubbelräkning sistnämnda belopp afdragits från hela växelsumman, återstodo i rundt tal 3,060,000,000 kronor. Härtill kommo de af riksbanken omedelbart diskonterade — sålunda icke inbegripna för de enskilda bankernas räkning rediskonterade — växlar. Samlade beloppet af dessa växlar uppgick år 1907 till 140,000,000 kronor.

Frånser man rediskonteringen, hade alltså Riksbanken och de öfriga bankinrättningarna år 1907 diskonterat inrikes växlar till sammanlagdt belopp af omkring 3,200,000,000 kronor. De inrikes växlar, som

ej diskonterats eller diskonterats af annan än nu nämnda bankinrättningar, torde kunna beräknas till minst 5 procent af sistnämnda belopp eller 160,000,000 kronor. Summan af inrikes växlar skulle enligt denna beräkning för år 1907 sluta å ungefär 3,360,000,000 kronor. Efter en skatteplikt af 50 öre för 1,000 kronor, skulle den samlade stämpelskatten för hela växelsumman uppgå till ungefär 1,680,000 kronor. Därvid är dock att märka, dels att växlar öfver 100 kronor men under 1,000 kronor i hvarje särskildt fall draga något högre stämpel än 50 öre pro mille dels ock att, då växel öfver 1,000 kronor skall förses med stämpel af 50 öre för hvarje *påbörjadt* tusental, stämpelplikten för dylika växlar faktiskt i regel kommer att öfverstiga den, som legat till grund för beräkning af stämpelskattens afkastning. Med hänsyn till dessa förhållanden torde det genomsnittliga skattebeloppet i verkligheten kunna ökas icke obetydligt. Om man uppskattar denna ökning till 20 procent af den först beräknade skattesumman, skulle växelstämpeln å inrikes växlar uppgå till öfver 2,100,000 kronor. Detta belopp innesluter emellertid jämväl stämpel å växlar å belopp, icke öfverstigande 100 kronor. Då jag emellertid ifrågasatt skattefrihet för dessa växlar, måste vid beräkning af skattens resultat nödig hänsyn tagas härtill. I hvad mån omförmälda belopp, 2,100,000 kronor, bör för sådant ändamål sänkas, kan ju endast angifvas mycket approximativt. Betänker man, att för ett antal af 1,000,000 dylika växlar, stämpeln icke motsvarar mera än allra högst beräknadt 50,000 kronor, bör något tvifvel icke kunna uppstå därom, att äfven efter behörigt hänsynstagande till nämnda omständighet skatten skall lämna mera än den af mig beräknade afkastning. Godt utrymme har ändock gifvits för den ytterligare reduktion, som möjligen skulle kunna tarfvas i fråga om den på 1907 års delvis mycket goda ekonomiska förhållanden grundade beräkning öfver 1910 års stämpeluppbörd i förevarande afseende.

Efter att sålunda hafva redogjort för de ifrågasatta ändringarna i stämpelförordningen med afseende å rubriken växel, skall jag öfvergå till det föreliggande förslaget i öfriga delar.

1 § stämpelförordningen.

Som bekant hänföras statsmyndigheterna i fråga om stämpel till expeditionerna till någon af fem särskilda, i 1 § af förordningen angående stämpelafgiften angifna afdelningar. Under tredje afdelningen finnes upptaget Trollhätte kanal- och vattenverk. Med innevarande år har sagda myndighet emellertid upphört att fungera, hvarför denna myndighet bör ur afdelningen utgå. I stället har tillkommit en särskild

vattenfallsstyrelse, Kungl. vattenfallsstyrelsen. Med utdrag af protokollet öfver civilärenden för den 31 december 1908, då instruktion för bemälda styrelse fastställdes, har till finansdepartementet öfverlämnats afskrift af en till Eders Kungl. Maj:t ingifven skrifvelse af den 7 i berörda månad, däri de för utarbetande af förslag till instruktion för styrelsen tillkallade sakkunnige framhållit, bland annat, att af vattenfallsstyrelsens tillkomst torde föranledas tillägg till nyssnämnda författning. Och hafva de sakkunnige i sådant afseende anført, att vattenfallsstyrelsen torde i fråga om stämpel till expeditionerna böra likställas med de i stämpelförordningen under fjärde afdelningen upptagna ämbetsverk. Mot detta förslag har jag så mycket mindre att erinra, som genom Eders Kungl. Maj:ts beslut den 31 berörda december vattenfallsstyrelsen redan upptagits i motsvarande fjärde afdelning i förordningen angående expeditionslösen.

Enligt nådigt bref den 21 september 1906 har Kungl. Maj:t förordnat, att vissa Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut och åtgärder, som föranledas af nämnda förordningen om automobiltrafik af nämnda dag, skola kungöras i en särskild publikation benämnd »Meddelanden angående automobiltrafik», hvilken tidning enligt Kungl. Maj:ts föreskrift utgifves af redaktionen för tidningen »Polisunderrättelser».

Stämpel å bevis om igenkänningsmärke för automobil.

I skrifvelse den 2 juni 1908 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjätte hufvudtitel har Riksdagen vid den punkt, som innefattar anslag till förenämnda tidning »Meddelanden angående automobiltrafik», framhållit, att, då afsevärda kostnader drabbade statsverket för kontrollen å automobiltrafiken, det syntes böra tagas under öfvervägande, huruvida icke dessa kostnader borde öfverflyttas å automobilägarna vare sig genom åliggande för dessa att vid registreringen af automobilerna erlägga registreringsafgifter till lämpligt belopp eller på annat sätt. Med anledning häraf anbefalldes öfverståthållareämbetet den 17 juni 1908 att uti ifrågavarande ämne till Eders Kungl. Maj:t inkomma med yttrande och förslag.

Riksdagens skrifvelse.

I underdånigt utlåtande den 12 september nämnda år har öfverståthållareämbetet framhållit, att de kostnader, som kontrollen öfver automobiltrafik medförde för statsverket, vore väsentligen de, som föranleddes af »Meddelanden angående automobiltrafik». Det syntes öfverståthållareämbetet icke mera än billigt, att kostnaderna för tidningen ifråga drabbade automobilägarna. Det tillvägagångssätt, Riksdagen för sådant ändamål ifrågasatt, vore dock måhända mindre lämpligt såsom medförande särskildt arbete med uppbörden och redovisningen af afgifterna samt kontroll häröfver. Enklare syntes det öfverståthållareämbetet vara att uttaga ifrågavarande kostnader genom att till erforderligt

Öfverståthållareämbetet.

belopp stämpelbelägga de bevis, som jämlikt 5 § 4 mom. förenämnda nådiga förordning meddelades angående igenkänningsmärke för automobil. Denna stämpelafgift ansåge öfverståthållareämbetet lämpligen böra sättas till 10 kronor. Visserligen uppginge kostnaden för »Meddelanden angående automobiltrafik» under år 1907 till 3,520 kronor, hvilket efter fördelning på 794 registrerade automobiler utgjorde endast 4 kronor 43 öre för hvarje bevis, men förhållandena under detta tidningens första år vore icke normala, enär alla förutvarande och nyanskafade automobiler skulle på en gång registreras. För första hälften af år 1908, under hvilket år icke heller fullt normala förhållanden kunde sägas hafva varit rådande, ställde sig efter enahanda beräkningsgrund kostnaden för hvarje bevis till omkring 8 kronor. Under första halfåret kungjordes nämligen 108 nummer, och har kostnaden för tidningen uppgått till 866 kronor. Om stämpeln komme att sättas till 10 kronor, skulle naturligen den nu utgående stämpeln af 50 öre för hvarje bevis bortfalla, hvadan kostnaden för automobils registrering skulle för automobilägare ökas med 9 kronor 50 öre.

Statskontoret.

På grund af nådig remiss har statskontoret den 3 december 1908 afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet och därvid förklarat sig icke hafva något att erinra mot det af öfverståthållareämbetet afgifna förslag till förhöjning af stämpelafgiften å bevis af ifrågavarande beskaffenhet.

*Departements-
chefen.*

Enligt 37 § i förordningen om automobiltrafik skall hvarje beslut eller åtgärd af Kungl. Maj:ts befallningshafvande enligt 5 § 4 mom. eller 7 § genom Kungl. Maj:ts befallningshafvandes försorg kungöras, på sätt särskildt förordnas. Sistnämnda två författningsrum stadga i nu förevarande afseende dels att, om automobil enligt upprättadt besiktningssinstrument finnes uppfylla vissa angifna bestämmelser och jämväl i öfrigt vara med hänsyn till den allmänna trafiken lämplig, Kungl. Maj:ts befallningshafvande skall tilldela automobilen igenkänningsmärke, dels att, om det föreligger anledning antaga, att automobil till sin beskaffenhet icke längre uppfyller nyssnämnda bestämmelser eller att automobil icke längre är med hänsyn till den allmänna trafiken lämplig, Kungl. Maj:ts befallningshafvande äger låta genom besiktningsman verkställa förnyad besiktning af automobilen samt, om besiktningen därtill föranleder, meddela förbud för automobilens användande, dels ock att sådant förbud äfven må meddelas, om automobilen undanhålles besiktningsmannen för undersökning.

I 5 § 4 mom. är tillika föreskrifvet, att bevis om beslut eller åtgärd, hvarigenom Kungl. Maj:ts befallningshafvande tilldelat automo-

bilen igenkänningsmärke, skall tecknas å ena exemplaret af besiktningsinstrumentet, hvilket därefter öfverlämnas till automobilens ägare. Enligt förordningen angående stämpelafgiften gäller i afseende å expeditioners förseende med stämpel, att bevis, som ej i 3 § af samma förordning är särskildt nämndt, skall, om detsamma utfärdas af myndighet under första afdelningen, till hvilken räknas öfverståthållareämbetet för polisärenden, eller af myndighet under tredje afdelningen, hvartill räknas Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länen, beläggas med stämpel af 50 öre. Till denna utgift äro sålunda för närvarande automobilägares utgifter inskränkta för bekommande af igenkänningsmärke; och är med denna för flertalet expeditioner af ifrågavarande slag gällande stämpel naturligen icke afsedt att täcka några särskilda med automobilkontrollförfarandet förenade kostnader. De åtgärder och beslut, hvilka, enligt hvad förut angifvits, skola kungöras, äro emellertid, synes mig, af sådan beskaffenhet, att de utgifter, statsverket får vidkännas för beslutens och åtgärdernas kungörande, ock böra gäldas af dem, som närmast föranledt samma beslut och åtgärder. Då det uppenbarligen icke låter sig göra att annat än summariskt fördela samma kostnader på de särskilda automobilerna, lærer den af öfverståthållareämbetet föreslagna ordningen vara den ändamålsenligaste. I anledning häraf och då jag mot det föreslagna stämpelbeloppet ej heller har något att erinra, har jag i det utarbetade förslaget, på sätt statskontoret hemställt, bland expeditionsstämplarna infört under första och tredje afdelningarna stämpel af tio kronor för bevis om igenkänningsmärke för automobil.

Under erinran att genom den nu föreslagna stämpeln icke på något sätt föregripes den särskilda beskattning af automobiler, som, enligt hvad känt är, blifvit af innevarande års Riksdag ifrågasatt, öfvergår jag nu till att redogöra för vissa uppkomna förslag till ändringar i de för emissionsstämpeln gällande stadgande i stämpelförordningen.

Hvad då först angår obligationsstämpeln, har Riksdagen i den skrivelse af den 22 maj 1908, däri Riksdagen anmält sitt beslut i anledning af Eders Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående en särskild stämpelafgift vid köp och byte af fondpapper, erinrat, att förslagets omfattning eller dess definition af fondpapper kunde synas väl snäf samt i sådant afseende framhållit, bland annat, att redan nu gällande bestämmelser rörande emissionsstämpeln med afseende å obligationer, hvilka bestämmelser återfunnes i förordningen angående stämpelafgiften, saknade nödig effektivitet. Enligt hvad Riksdagen erfarit,

Emissionsstämpeln.

Riksdagens skrivelse den 22 maj 1908.

brukade man nämligen i ganska stor utsträckning anse sig kunna undgå stämpelplikten, hufvudsakligen därigenom att länets skilda delar icke erhöles namn af obligationer utan af reverser, förskrifningar eller dylikt. Sådana förskrifningar förekomme af mycket olika slag, dels sådana som endast till namnet skilde sig från hvad man i dagligt tal nämnde med obligation, och hvilka otvifvelaktigt borde draga stämpel, dels ock sådana, som mera närmade sig vanliga skuldförbindelser och hvilka vore af beskaffenhet, att det kunde vara tvifvelaktigt, huruvida de borde beläggas med stämpel eller ej. Riksdagen hade sig emellertid bekant, att Kungl. Maj:ts uppmärksamhet vore fäst på detta förhållande samt förväntade att, därest ett förtydligande i nämnda afseende af gällande bestämmelser angående emissionsstämpel skulle visa sig vara af behovet påkalladt, i sammanhang därmed jämväl skulle föreläggas Riksdagen förslag till en motsvarande jämkning af bestämmelserna om öfverlåtelsestämpeln.

*Justitiekanslär-
sämberet.*

I anledning af hvad Riksdagen sålunda framhållit tillåter jag mig anföra följande. Sedan min uppmärksamhet under förlidet år blifvit fäst å det af Riksdagen uppgifna förhållande, anmodade jag den 2 april justitiekanslärersämberet att inkomma med yttrande, huruvida en af mig till ämberet öfverlämnad, af bolag här i landet utfärdad, tryckt och med serienummer märkt förbindelse att till innehafvaren å viss dag betala förskrifvet belopp jämte ränta mot förbindelsen vidfogade tryckta kuponger enligt ämberets åsikt vore att betrakta såsom obligation och således bort stämpelbeläggas enligt gällande stämpelförordning.

Af det yttrande, som i anledning här af afgafs af justitiekanslärersämberet, framgick ej mindre att omförmälda bolag såsom likvid för ett större parti af bolaget inköpta aktier utfärdat särskilda förbindelser af den beskaffenhet ofvan nämnts, än äfven att vid förfrågan hos härvarande bankinrättningar befunnits, att åtskilliga uppgifna bolag utfärdat ostämplade löpande reverser å särskilda delar af bekomna lån, hvilka reverser i allmänhet varit försedda med räntebärande kuponger samt delvis varit tryckta men delvis antingen handskrifna eller framställda med maskin.

Efter närmare redogörelse för beskaffenheten af dessa olika såsom reverser betecknade fordringsbevis anförde ämberet vidare: Begreppet obligation, sådant det numera förekomme i stämpelförordningen vore främmande för 1734 års lag. I 9 kapitlet handelsbalken föreskrefs allenast, att, om man försträckte annan penningar, skulle man göra det i två vittnens närvaro och taga bref därå. Först i senare utkomna för-

fattningar omnämndes obligationer såsom en art af fordringsbevis. Så till exempel när i början af 1860-talet allmänna hypoteksbanken inrättades, stadgades i dess reglemente af den 26 april 1861, att ingen annan än hypoteksbanken finge utgifva tryckta eller graverade, till innehafvaren ställda, på viss årlig afbetalning eller på uppsägning lydande, räntebärande obligationer, i hvilka för upplåningen säkerhet i jordegendom på landet utlofvades. Detta förbud mot utgifvande af obligationer med säkerhet hade bidragit därtill, att man vid upplägghand af lån utaf ifrågavarande beskaffenhet åt de till lånen hörande förbindelserna gifvit formen af reverser eller af så kallade partialförskrifningar. Motsvarande förbud återfunnes i nu gällande reglemente för allmänna hypoteksbanken. Äfven på andra ställen i lagen funnes stadganden om obligationer, såsom 20 § i preskriptionsförordningen den 4 mars 1862, 63 § i utsökningslagen med flera, men, såvidt ämbetet kunnat finna, lämnade icke någon lag eller författning redogörelse för hvad med obligation skulle förstås. Hvarken det kommittébetänkande eller den proposition till 1894 års riksdag, däri stämpel å obligationer föreslogs, hade innehållit någon definition på detta begrepp, utan syntes man hafva utgått från att begreppet obligation lika litet som begreppet skuldebref tarfvade någon förklaring. Såväl i betänkandet som i propositionen föreslogs stämpel jämväl å skuldebref. Statskontoret och kammarrätten hade emellertid afstyrkt förslaget härutinnan, och denna ämbetsverkens uppfattning biträdades af bevillningsutskottet, där emellertid flere reservanter uttalade sig för stämpel å skuldebref.

Sedan justitiekanslersämbetet härefter påpekat, hurusom under förhandlingarna i riksdagen å reservanternas sida påvisats tillvaron af »de så kallade handskrifna partialförbindelserna på flera miljoner», anförde ämbetet vidare, att af dessa förhandlingar syntes framgå, att Riksdagen afslagit den föreslagna stämpeln å skuldebref i fullt medvetande därom, att vissa skuldebref, hvilka mer eller mindre liknade obligationer, skulle blifva stämpelfria, äfvensom att det vore den rent yttre egenskapen, att en förbindelse angäfve sig själf såsom obligation, men ej dess så att säga inre egenskap, som vore bestämmande för att förbindelsen skulle betraktas såsom obligation och stämpelbeläggas. Det vore emellertid uppenbart, att förbindelser hörande till reverslån af ofvan omnämnda beskaffenhet borde vara stämpelpfiktiga i likhet med obligationer, från hvilka de skilde sig allenast till namnet och till den yttre utstyrelsen. Likaså syntes reverser sådana som den till ämbetet öfverlämnade böra draga stämpel i likhet med obligationer. Det vore visserligen sant, att dylika reverser närmast vore köpeskillingsreverser och således icke

grundade därpå, att penninglån lämnats utfärdaren, men de vore dock fordringsbevis, hvilka genom att framställas genom tryck, genom att med nummer ordnas till serier och genom att förses med tryckta räntekuponger tydligen gäfvade vid handen, att meningen vore, att de skulle kunna i likhet med obligationer bringas ut i den allmänna marknaden. På grund häraf och då frågan gällde icke obetydliga stämpelbelopp, förordade ämbetet sådan ändring i stämpelförordningen, att förbindelser af omförmälda beskaffenhet blefve stämpelpfiktiga i likhet med obligationer.

*Departements-
chefen.*

Såsom justitiekanslersämbetet erinrat, förefinnes i vår lagstiftning ej någon bestämmelse om hvad som förstås med obligation. Någon tvekan torde emellertid ej kunna uppstå därom, att, därest för särskilda delar af skuldbelopp utfärdas löpande förskrifningar, hvilka uppenbarligen äro afsedda att utsläppas i den allmänna rörelsen, en dylik förskrifning enligt vanlig rättsuppfattning är att betrakta såsom obligation, oafsedt om den betecknats såsom sådan eller icke. Det är i allt fall uppenbart, att samma skäl, som föranledt stadgandet om stämpel å obligationer, äga enahanda giltighet i fråga om de i justitiekanslersämbetets utlåtande omförmälda, för allmänna rörelsen afsedda förskrifningar, och detta oberoende af om dessa utfärdats på grund af bekommet lån eller af annan orsak. De i afseende å obligation nu gällande bestämmelser i stämpelförordningen äro emellertid icke så affattade, att under den för obligation föreskrifna stämpelpfikt ovillkorligen kunna anses falla omförmälda förskrifningar. I anledning häraf synes det mig angeläget, att ifrågavarande rubrik i stämpelförordningen kompletteras med en föreskrift, hvarigenom nämnda förskrifningar uttryckligen förklaras stämpelpfiktiga, i likhet med hvad nu är stadgadt angående obligationer. Mot det i sådant afseende upprättade förslaget har statskontoret, enligt hvad denna myndighet i sin omförmälda skrifvelse den 25 nästlidne februari meddelat, icke haft något att erinra.

Konsekvensen af en bestämmelse, hvarom nu är fråga, blir uppenbarligen, att förskrifningar af ifrågavarande beskaffenhet äfven böra hemfalla under bestämmelserna i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelafgift vid köp och byte af fondpapper. För sådant ändamål torde i 1 § af samma förordning ett tillägg böra göras af innehåll, att såsom obligationer enligt nämnda förordning skola anses jämväl sådana förskrifningar, hvilka jämlikt förordningen angående stämpelafgiften skola stämpelbeläggas lika med obligationer.

I viss mån kunna ju nu föreslagna bestämmelser afse att gifva stadgandena angående emissions- och öfverlåtelsestämplarna, hvad angår

obligationer, större effektivitet än hvad för närvarande är fallet. Men äfven med afseende å emissionsstämpeln å aktier böra åtgärder i sådant syfte vidtagas. I 52 § 2 mom. af gällande allmänna stämpelförordning stadgas ansvar för den, som åsidosätter hvad i förordningen föreskrifves om stämpelbeläggning af aktie eller lottbrief. Motsvarande bestämmelse rörande obligation återfinnes i 3 mom. af samma paragraf. Det ansvar, som sålunda vid försummad eller felaktig stämpelbeläggning af obligation drabbar obligationens utgifvare, har genom följande mom. 7 utsträckts till vissa andra personer, som taga befattning med dylik handling. I nämnda författningsrum stadgas nämligen ansvar för den, hvilken såsom förvärfvad rättighet mottager vissa angifna handlingar, däribland dem som afses i mom. 3, eller sådan handling för annans räkning försäljer eller till betalning företer utan att belägga den med felande stämpel. Bland sist omnämnda handlingar inbegripas emellertid icke aktier eller lottbrief. Också har det, enligt hvad bankinspektionen upplyst, vid flera tillfällen inträffat, att bank befunnits såsom hypotek för lån innehafva aktier, som, oaktadt bestämmelserna om emissionsstämpeln varit på dem tillämpliga, saknat stämpel. I anledning häraf och då giltig grund synes mig saknas för att i afseende å den sekundära ansvarsplikten göra någon åtskillnad mellan obligationer och andra värdepapper, som äro underkastade emissionsstämpeln, har 52 § 7 mom. omredigerats, i syfte att där gifna bestämmelser skulle komma att träffa jämväl dem, som, på sätt där för andra värdepapper angifves, taga befattning med aktier och bankers lottbrief.

När jag nu är inne på bestämmelserna om emissionsstämpeln, tillåter jag mig erinra, hurusom Riksdagen i först omnämnda skrifvelse den 22 maj 1908 gjort ett uttalande om densammas utsträckning till andelsbevis i vissa andra ekonomiska sammanslutningar än aktiebolag och bankbolag. Riksdagen, som i skrifvelsen ifrågasatte, huruvida öfverlåtelse af lotter i kommanditbolag, grufbolag, rederibolag m. m. borde liksom öfverlåtelse af aktier och banklotter draga öfverlåtelsestämpel, fann emellertid, att med skattskyldighetens utsträckning till kommanditlotter m. m. borde tills vidare anstå för att tagas under öfvervägande i sammanhang med införande af emissionsstämpel å dylika värdepapper. I hvarje fall syntes ett afgörande af frågan om beskattning af kapitalplacering i dessa papper böra föregås af särskild utredning. Med hänsyn till angelägenheten häraf anhöll Riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda om och i hvad mån stämpelafgift borde utgå vid köp och byte af lotter i kommanditbolag, grufbolag och andra liknande sammanslutningar samt

därefter för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kunde föranleda.

Sistnämnda spörsmål sammanhänger, såsom Riksdagen också påpekat, med frågan om lämpligheten att utsträcka emissionsstämpeln till lämpning till värdepapper af omförmälda slag. En utredning angående de omständigheter, som äro af vikt för denna frågas bedömande, har på mitt föranstaltande påbörjats inom finansdepartementet. Ehuru utredningen inom departementet ännu icke hunnit afslutas, inser jag dock redan nu nödvändigheten däraf, att öfver densamma och eventuellt förslag i ämnet infordras yttranden från myndigheter, hvilka hafva öfverinseende öfver eller i allt fall på ett eller annat sätt taga befattning med sammanslutningar, hvarom här är fråga, såsom t. ex. kommerskollegium i afseende å rederibolagen. I anledning häraf förefinnes icke någon utsikt att under närmaste månaderna för Eders Kungl. Maj:t, ännu mindre för innevarande års Riksdag framlägga utredning eller förslag till frågans lösning.

Som bekant äro från emissionsstämpeln befriade svenska statens och Sveriges allmänna hypoteksbanks obligationer. Af skäl, som jag förut denna dag anfört vid tillstyrkandet af propositionen med förslag till förordning angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa m. m., har jag i föreliggande förslag bland stämpelfria obligationer upptagit jämväl sådana, som utfärdats af sistnämnda kassa.

Sedan föredragande departementschefen, statsrådet Swartz härefter uppläst i enlighet med de af honom uttalade åsikter affattade förslag dels till förordning om ändringar i 1, 3, 8 och 52 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften dels ock till förordning om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelafgift vid köp och byte af fondpapper, anförde statsrådet Swartz vidare:

Af de föreslagna ändrade bestämmelserna i allmänna stämpelförordningen böra naturligen ändringarna i 1 §, afseende Trollhätte kanal- och vattenverk samt vattenfallsstyrelsen, träda i kraft snarast möjligt. Äfvenledes synas mig öfriga ändringar, såvidt de afse stämpeln å bevis om igenkänningsmärke för automobiler samt emissionsstämpeln, äfvensom den föreslagna ändringen i förordningen angående en särskild stämpelafgift vid köp och byte af fondpapper, böra träda i kraft redan under innevarande år. Däremot torde det, icke minst af hänsyn till affärslifvet, vara lämpligt, att en icke allt för kort tidrymd må förflyta mellan tiden för kungörandet af beslut om utsträckt stämpelplikt i af-

seende å växlar samt tiden för beslutets ikraftträdande. Af denna anledning torde nya stadganden i detta ämne icke böra tillämpas förrän med ingången af år 1910.

På grund af hvad jag nu anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte i särskilda nådiga propositioner föreslå Riksdagen att antaga de af mig upplästa författningsförslagen samt, med afseende å förslaget till ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften, att besluta, att de nya bestämmelserna om stämpelskyldighet för växlar skola träda i kraft den 1 januari 1910 och att öfriga nya bestämmelser i sistnämnda förordning äfvensom den ändrade lydelsen af 1 § i förordningen angående en särskild stämpelafgift vid köp eller byte af fondpapper skola tillämpas från och med den dag, som af Kungl. Maj:t bestämmes.

Hvad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådiga propositioner till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagorna litt. — vid detta protokoll utvisa.

Ur protokollet:
Axel Alexanderson.